

Briuselis, 2019 02 07
COM(2019) 59 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

Programos „Fiscalis 2020“ laikotarpio vidurio vertinimas

{SWD(2019) 15 final}

1. PAGRINDINIAI FAKTAI

[Reglamentu \(ES\) Nr. 1286/2013](#)¹ sukurta programa „Fiscalis 2020“ – daugiametė ES mokesčių sistemų veikimo gerinimo veiksmų programa. Pagal 17 straipsnio 1 ir 2 dalis pavesta atlikti išorės tyrimą programos laikotarpio vidurio vertinimui pagrįsti. Vertinimo rezultatai pateikiami pridedamame Komisijos tarnybų darbiniame dokumente ir jais remiantis parengta ši ataskaita.

Laikotarpio vidurio vertinimo tikslas – įvertinti programą „Fiscalis 2020“ nuo jos įgyvendinimo pradžios 2014 m. sausio 1 d. iki įgyvendinimo termino vidurio (2017 m. gruodžio 31 d.). Atliekant vertinimą atsižvelgta į visą pagal programą finansuotą veiklą ir suinteresuotuosius subjektus.

Šios ataskaitos tikslas – nustatyti pažangą, padarytą siekiant programos tikslų, išteklių naudojimo efektyvumą ir programos ES lygmeniu teikiamą pridėtinę vertę. Ataskaitoje taip pat aptariamas tikslų supaprastinimo ir tolesnio aktualumo klausimas ir kaip šia programa prisidėta prie ES prioritetinio tikslo užtikrinti pažangų, tvarų ir integracinį augimą įgyvendinimo.

2. AKTUALUMAS

Programa „Fiscalis 2020“ grindžiama ankstesnėmis jos versijomis (programa sukurta anksčiau nei prieš 25 metus). Programa užtikrinami informacijos mainai, remiamas administracinis bendradarbiavimas ir stiprinami mokesčių administratorių administraciniai gebėjimai – taip suteikiama galimybė mokesčių srityje, atsižvelgiant į esamas problemas, nuosekliai įgyvendinti ES teisę. Šiuo metu programoje dalyvauja 34 šalys: 28 ES valstybės narės bei 6 šalys kandidatės ir potencialios šalys kandidatės².

Programa veikia labai ilgai ir dėl to dauguma suinteresuotųjų subjektų, prieš pradėdami ją įgyvendinti, per daug negalvoja apie programos aplinkybes. Bendros IT sistemos, t. y. Europos informacinės sistemos (joms išnaudojama apie 75 proc. esamų programos lėšų) jau ilgą laiką yra neatsiejama nacionalinių ir ES apmokestinimo sistemų dalis. **Nacionaliniai mokesčių administratoriai** laikosi bendros nuomonės, kad programa „Fiscalis 2020“ – reikalinga ir aktuali ir kad ji yra tinkama atsižvelgiant į tikruosius poreikius bei susirūpinimą keliančius klausimus. Programos veiksmai palankiai vertinami ir iš esmės atitinka administracijų poreikius. Visų pirma labai vertinamos tinklaveikos ir keitimosi idėjomis, kaip pagrindinių visos programos veiklos aspektų, galimybių. Akivaizdu, jog dauguma Europos informacinių sistemų yra reikalingos ir aktualios, – daugeliu atvejų sistemose yra numatyta galimybė vykdyti esminius informacijos mainus, kaip reikalaujama pagal ES teisę. Be to, suinteresuotieji subjektai labai palankiai vertina pagalbinę veiklą, kaip antai IT mokymo kursus.

Kalbant apie esminį poreikį įgyvendinant sistemas užtikrinti galimybę vykdyti informacijos mainus, taikant sistemas, kaip antai vieno langelio principu grindžiamą minisistemą, tenkinamas efektyvių informacijos mainų siekiant užtikrinti tinkamą bendrosios rinkos veikimą poreikis. Taip pat tenkinamas poreikis kurti sistemas, kurios padėtų sumažinti

¹ 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1286/2013, kuriuo nustatoma 2014–2020 m. Europos Sąjungos mokesčių sistemų veikimo gerinimo veiksmų programa („Fiscalis 2020“) ir panaikinamas Sprendimas Nr. 1482/2007/EB.

² Albanija, Bosnija ir Hercegovina, buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija, Juodkalnija, Serbija ir Turkija.

administracijoms reikalingų išteklių dydį ir mokesčių mokėtojams tenkančią administracinę naštą. Pavyzdžiui, suinteresuotieji subjektai atkreipia dėmesį į tai, kad vieno langelio principu grindžiama minisistema specialiai sukurta siekiant užtikrinti, kad nauji PVM teisės aktai būtų įgyvendinami nesukuriant papildomos administracinės naštos. Šios sistemos kūrimo išlaidos vidutiniškai siekė 2,5 mln. EUR kiekvienai valstybei narei. Kalbant apie naudą, pagal šią sistemą kasmet paskirstoma daugiau negu 3 mlrd. EUR PVM pajamų ir ši suma kasmet padidėja apie 15 proc. Dauguma ES šalių, taikydamos vieno langelio principu grindžiamą minisistemą, gauna grynąjį pajamų.

Jei ši programos „Fiscalis“ veikla, kurią vykdančios sukurtos pagrindinės informacijos mainų priemonės, nebūtų vykdoma, be abejonės reikėtų ieškoti atitinkamų sprendimų, kurie padėtų patenkinti esamus poreikius ir išspręsti problemas. Be to, abejojama, ar iš esmės šias sistemas būtų įmanoma įgyvendinti, jeigu nebūtų taikoma bendra koordinavimo sistema arba jeigu nebūtų finansavimo šaltinio, pavyzdžiui, programos „Fiscalis“.

Nacionaliniai mokesčių administratoriai – pagrindiniai programos „Fiscalis“ naudos gavėjai, tačiau daug **ekonominės veiklos vykdytojų** taip pat dalyvauja kaip kai kurių Europos informacinių sistemų ir mokymo modulių naudotojai, o kartais – kaip konkrečių bendrų veiksmų dalyviai. Tiek ekonominės veiklos vykdytojams, tiek mokesčių administratoriams svarbu, kad procedūros būtų supaprastintos ir kad ES teisė būtų taikoma vienodai ir nuspėjamai. Programoje numatyta daugelio rūšių veikla, skirta šių sričių susirūpinimą keliantiems klausimams spręsti. Apskritai programa „Fiscalis“ yra aktuali ekonominės veiklos vykdytojams, nes jos prioritetiniai tikslai ir veikla atitinka esminius įmonių poreikius ir yra skirti konkrečioms įmonių patiriamoms problemoms spręsti.

Nedaug esama įrodymų, kad **plačioji visuomenė** būtų tiesiogiai informuojama apie programą arba jos poveikį. Šia programa netiesiogiai sprendžiamos Europos piliečiams labai aktualios problemos, kurioms pašalinti, kaip manoma, reikalingi ES lygmens veiksmai. Visų pirma programa gerinamos Europos piliečių gyvenimo sąlygos – padedama programoje dalyvaujančiose šalyse teisingai ir veiksmingai aiškinti ir vykdyti mokesčių teisės aktus. Neseni įvykiai, kai buvo nutekinti konfidencialūs dokumentai (pavyzdžiui, „Panamos dokumentai“), turėjo įtakos piliečių nuomonei mokesčių klausimais ir lėmė tai, kad mokesčių klausimai į darbotvarkę įtraukiami kaip svarbūs klausimai. Europos piliečiams ir bendruomenėms vis svarbesni tokie klausimai kaip kova su mokesčiniu sukčiavimu, mokesčių slėpimu ir agresyviu mokesčių planavimu bei mokesčių teisės aktų taikymo teisingai ir vienodai užtikrinimas.

3. VEIKSMINGUMAS

Tarp konkrečių programos „Fiscalis 2020“ tikslų – kovos su mokesčiniu sukčiavimu, mokesčių slėpimu ir agresyviu mokesčių planavimu bei ES mokesčių srities teisės aktų įgyvendinimo rėmimas. Tai daroma užtikrinant informacijos mainus, remiant administracinį bendradarbiavimą ir stiprinant programoje dalyvaujančių šalių administracinius gebėjimus siekiant padėti sumažinti mokesčių administratoriams tenkančią administracinę naštą ir mokesčių mokėtojų patiriamas reikalavimų laikymosi išlaidas.

Europos informacinės sistemos svarbios įvairiems sektoriams. Šiuo metu taikomos 25 bendros IT sistemos – jomis padedama spręsti įvairius tarpvalstybinius klausimus, susijusius su tiesioginiu ir netiesioginiu apmokestinimu bei struktūros ir taikomųjų programų rėmimu. Kadangi informacijos mainai yra viena iš priemonių, padedančių siekti kitų tikslų, visų svarbiausia – susijusių su kova su mokesčiniu sukčiavimu, mokesčių slėpimu ir agresyviu mokesčių planavimu bei ES teisės įgyvendinimu, Europos informacinės sistemos labai padeda siekti visų tikslų. Daugelis sistemų prieinamos ir ekonominės veiklos vykdytojams –

taip jiems suteikiama galimybė lengviau teikti ir gauti informaciją, taip pat mažėja jiems tenkanti našta, susijusi su ataskaitų teikimo įpareigojimų vykdymu.

Kalbant apie **kovos su mokestiniu sukčiavimu, mokesčių slėpimu ir agresyviu mokesčių planavimu rėmimą**, iš esamų įrodymų matyti, kad esamos informacijos mainų priemonės ir bendradarbiavimo forumai gali labai padėti pasiekti šį tikslą. Iš įrodymų ne tik matyti, kad bendros IT sistemos apskritai daugiau naudojamos. Juose taip pat pateikiama įtikinamų įrodymų, kaip šios sistemos padeda supaprastinti kasdienį administracijų darbą. Europos informacinės sistemos, kaip antai vieno langelio principu grindžiama minisistema, PVM grąžinimo sistema, akcizais apmokestinamų prekių gabenimo ir kontrolės sistema, e. formų sistema ar PVM informacijos mainų sistema, labiausiai padeda kovoti su mokestiniu sukčiavimu / mokesčių slėpimu PVM ir akcizo srityse. Su tiesioginiu apmokestinimu susijusių IT sistemų (pvz., mokesčių mokėtojo identifikacinis numeris „Europos“ portale arba duomenų sklaidos sistema) yra mažiau ir jų indėlis ne toks didelis. Šių sistemų siauresnė taikymo sritis, jos atitinkamai mažiau žinomos, jose mažiau dalyvaujama ir jos mažiau naudojamos.

Kalbant apie **Sąjungos mokesčių srities teisės aktų įgyvendinimo rėmimą** užtikrinant informacijos mainus, programa atlieka vieną svarbiausių funkcijų padėdama valstybėms narėms saugiai ir efektyviai bendrauti vienai su kita bendro intereso srityse, taigi ji padeda stiprinti šalių tarpusavio bendradarbiavimą. Šiam tikslo aspektui įgyvendinti vykdoma daug projektų, kurie į metines darbo programas įtraukti kaip prioritetiniai projektai. Vertinimo ataskaitoje nurodoma, kad jais ypač sėkmingai remiami informacijos mainai ir bendradarbiavimas, būtini įgyvendinant PVM ir akcizo teisės aktus.

Kalbant apie **mokesčių administratorių administracinio bendradarbiavimo rėmimą**, daugiausia tai daroma vykdant bendrus veiksmus, nepaisant to, kad jie susiję su įvairiais klausimais ir įvairių rūšių veiksmis. Programa atlieka neatsiejamą vaidmenį stiprinant valstybių narių ir kitų dalyvaujančių šalių mokesčių administratorių bendradarbiavimą. Įtikinamiausi įrodymai susiję su netiesioginio apmokestinimo sritimi (ypač PVM ir akcizu) – šioje srityje ES kompetencija didžiausia ir atitinkamai yra aukštas pagal programą vykdomos veiklos lygis. Su šiuo tikslu siejamas ir tiesioginis administracinis bendradarbiavimas vykdant daugiašalę kontrolę ir dalyvaujant administraciniuose tyrimuose. Daugiašalės patikros – viena populiariausių veiksmų rūšių (2014–2017 m. jose dalyvavo daugiau negu 3 000 pareigūnų) ir jos yra svarus įrodymas, kad administracinis bendradarbiavimas ne tik praktiškai vyksta, bet ir yra veiksmingas. Kartu dirbant koordinavimo grupei, padedančiai suderinti darbo metodus ir didinti pasitikėjimą, daugiašalėmis patikromis sistemingai prisidedama prie pajamų susigrąžinimo ir geresnio reikalavimų laikymosi užtikrinimo.

Ne tik nuolat kinta mokesčių politikos aplinkybės, bet ir esama nesutapimų tarp šalių, o žinios – nepakankamos, taigi įgyvendinant programą būtina **remti nacionalinių administracijų gebėjimų stiprinimą**. Tai daryta vykdant keletą rūšių bendrus veiksmus ir įgyvendinant specialias Europos Komisijos parengtas techninės pagalbos priemones. Pagal programą sukurtais e. mokymosi moduliais taip pat siekiama stiprinti programoje dalyvaujančių pareigūnų gebėjimus.

4. EFEKTYVUMAS

Programos „Fiscalis 2020“ biudžetas – 223 mln. EUR. 124 mln. EUR šios sumos išmokėta 2014–2017 m. (tai sudaro 56 proc. viso esamo biudžeto). „Fiscalis“ – tiesiogiai valdoma programa, o Komisija atsakinga už jos valdymą ir koordinavimą. Veikla (ypač bendri

veiksmi) daugiausia finansuojama teikiant dotacijas ir vykdant viešuosius pirkimus (ypač dėl Europos informacinių sistemų ir e. mokymosi modulių techninių parametrų kūrimo).

Didžiausia programos „Fiscalis“ biudžeto dalis (74,7 proc. įsipareigoto skirti biudžeto) išnaudojama **Europos informacinių sistemų** kūrimui, veikimui ir priežiūrai remti. Konkrečią IT sistemų teikiamą naudą sunku įvertinti kiekybiškai, jau nekalbant apie piniginių įvertinimą. Iš esamų duomenų nėra galimybės atskirti daugumos įvairių sistemų, taigi nėra galimybės palyginti išlaidų ir įrodyto veiksmingumo. Tačiau vienas iš pagrindinių faktų, nustatytų atlikus vertinimą, – tai, kad palankiausiai vertinama su netiesioginiu apmokestinimu susijusi horizontalioji struktūra ir sistemos, kaip antai PVM informacijos mainų sistema, akcizais apmokestinamų prekių gabenimo ir kontrolės sistema ir vieno langelio principu grindžiama minisistema, ir dažnai mokesčių administratoriai ir ekonominės veiklos vykdytojai, taikydami šią struktūrą ir sistemas, sutaupo nemažai išlaidų.

Per pirmuosius 4 įgyvendinimo metus pagal programą „Fiscalis 2020“ vykdytiems **bendriems veiksams** iš viso skirta 15,3 proc. įsipareigoto skirti biudžeto. Vykdam šiuos veiksmus nacionaliniams pareigūnams suteikiama platforma ir finansavimas, kad jie galėtų rengti posėdžius bendro intereso klausimais, taigi šių veiksmų pagrindas – skatinti bendradarbiauti. Šis bendradarbiavimas apima informacijos ir praktinės patirties mainus, įvairių klausimų, naujų technologinių tendencijų, verslo sprendimų ir IT metodų ieškojimą, taip pat jis padeda vienodai suprasti teisės aktus ir metodus arba skatinti nacionalinės politikos pokyčius. Iš esamų duomenų apie programos įgyvendinimą per pirmuosius 4 metus matyti, kad programoje kasmet dalyvauja daug asmenų (jų didžiąją daugumą sudaro mokesčių pareigūnai) – jų skaičius palyginti nekinta ir atitinka ankstesnes tendencijas. Kaip ir ankstesniu finansavimo laikotarpiu, dabartinėje programoje kasmet dalyvauja apie 4 000 asmenų. Jų įvairių rūšių remiamų veiksmų (nuo projekto grupių, darbo vizitų, praktinių seminarų iki daugiašalių patikrų ir kt.) išlaidų struktūros skiriasi tik nežymiai. Kalbant apie visų rūšių bendrus veiksmus (išskyrus ekspertų grupes), vidutinės dalyvavimo viename veiksmo išlaidos vienam dalyviui sudaro apie 875 EUR ir ši suma atitinka panašių programų sumas.

Mokymo veiklai pagal programą „Fiscalis 2020“ lig šiol iš viso skirta 3,2 proc.³ įsipareigoto skirti biudžeto. Kadangi iš esmės mokymo modulių kūrimo išlaidos yra vienkartinės investicijos, efektyvumas ir ekonominis naudingumas didėja su kiekvienu papildomu dalyviu, kadangi papildomų asmenų įtraukimui reikia nedaug papildomų išlaidų arba jų visai nereikia. Iš to, kad nuosekliai didėja mokymo moduluose dalyvaujančių nacionalinių mokesčių pareigūnų skaičius ir kad iš viešųjų šaltinių atsisieniama vis daugiau modulių, matyti, jog esama poreikio ir jis yra tenkinamas naudojant programos „Fiscalis 2020“ mokymo medžiagą. Pagal šią programos dalį įgyvendinamas pavyzdinis produktas – PVM srities e. mokymosi kursai, kuriuos sudaro 12 kursų. Apskritai 2014–2017 m. pagal programą „Fiscalis 2020“ rengtuose mokymuose dalyvavo apie 46 700 mokesčių pareigūnų. Be to, profesinės asociacijos arba tarptautinės organizacijos 34 950 kartų iš svetainės „Europa“ atsisieniė e. mokymosi modulių. Modulių iš svetainės „Europa“ atsisieniusių subjektų vertinimu, pagal programą „Fiscalis“ finansuotuose mokymo moduluose dalyvavo apie 420 000 asmenų.

Nors **supaprastinimas** nėra vienas iš programos „Fiscalis 2020“ tikslų, iš tiesų pagal programą remiamos ir kitos iniciatyvos, skirtos Europos mokesčių sistemoms supaprastinti ir modernizuoti. IT struktūra, kuria remiami mokesčių administratorių vykdomi informacijos

³ Likusi įsipareigotų skirti lėšų dalis, t. y. 6,8 proc., panaudota tyrimams, skirtiems analizėms bei tolesniam parengiamajam darbui pagrįsti.

mainai (t. y. Bendrasis ryšių tinklas ir įvairių rūšių e. formos), labai padeda supaprastinti procedūras ir atitinkamai sutrumpinti prašymams išnagrinėti reikalingą laiką.

Taip pat šiek tiek padidėjo programų „Fiscalis 2020“ ir „Customs 2020“ **sąveikos** efektyvumas. Nors šių dviejų programų politikos sritys skiriasi, jų tikslas panašus – suteikti administracijoms galimybę bendradarbiauti ir keistis informacija. Dėl šių panašumų atsiranda galimybė užtikrinti sąveiką administracinių susitarimų ir bendro darbo srityse, įskaitant tarpusavio sąsajas ir bendrų dalių, kaip antai IT sistemų ir panašių metodų, skirtų žmonių gebėjimams stiprinti ir žmonėms mokyti, bendrą finansavimą. Manoma, kad daugiausia sąveikos galimybių yra susijusios su centriniu programų valdymo lygmeniu ir integruotomis IT sistemomis. Kadangi programų valdymas gerai suderintas, galimos sąveikos ir galimų informacijos mainų sritys nustatomos remiantis informacija apie Europos informacinių sistemų kūrimą, o Muitinės daugiametis strateginis planas dėl Europos informacinių sistemų laikomas pagrindu, kuriuo remiantis rengiamas ir įgyvendinamas atitinkamas Mokesčių daugiametis strateginis planas.

Kalbant apie dviejų programų turinį, viena aiški išimtis galioja akcizo srityje. Dažnai šioje srityje kompetencija dalijasi nacionaliniai mokesčių administratoriai ir muitinės, o šios dvi programos neabejotinai padėjo nustatyti bendro intereso sritis ir bendradarbiauti siekiant išvengti su akcizu susijusio sukčiavimo.

5. SUDERINAMUMAS

Programos **vidaus aspektai tinkamai dera tarpusavyje**, taip pat matyti didelis intervencijos loginio pagrindo, programos tikslų, metinės darbo programos prioritetinių tikslų bei projektų suderinamumas. Programa sukurta atsižvelgiant į tikslus – tai reiškia, kad visi pagal programą įgyvendinami veiksmai turi būti susiję su Reglamente (ES) Nr. 1286/2013 nustatytais tikslais. Programos veiksmai nustatomi atsižvelgiant į bendruosius, konkrečius ir veiklos tikslus bei tinkamiausią įgyvendinimo metodą.

Kalbant apie **derėjimą su išorės programomis**, programa tinkamai dera su strategija „Europa 2020“ – tai matyti iš atitinkamų veiksmų ir veiklos. Vykdamas programos veiklą remiamas ES mokesčių politikos įgyvendinimas, visų pirma kova su mokestiniu sukčiavimu, mokesčių slėpimu ir agresyviu mokesčių planavimu. Tai savo ruožtu padeda užtikrinti kuo mažesnę konkurencijos iškraipymą ir bendrosios rinkos trikdymą, kuriuos gali lemti 28 valstybių narių mokesčių sistemų sąveika.

Apskritai šalių kandidačių ir potencialių šalių kandidačių dalyvavimas vertinamas palankiai ir esama tvirtų įrodymų, kad jos aktyviai dalyvauja. Lig šiol pagal programą vykdomuose bendruose veiksmuose dalyvavo šešios programoje dalyvaujančios ne ES šalys – gavusios leidimą jos netgi naudojo keletą IT sistemų. Tačiau esama daug kitų veiksmų, į kuriuos taip pat būtų galima įtraukti šias šalis.

Vienintelė sritis, kuri, panašu, nepakankamai dera su išorės aspektais, – tai papildomumo su programa „Customs 2020“ ir kitomis ES iniciatyvomis sritis. Nors matyti, kad, atsižvelgiant į programos tikslų ir veiklos pobūdį, esama sąveikos su įvairiomis kitomis programomis ir projektais galimybių, nustatyti tik du faktinio veiksmų koordinavimo pavyzdžiai: veiksmai derinami su struktūrinių reformų rėmimo programos ir Europos Parlamento finansuojamo TAXEDU bandomojo projekto veiksmiais. Taip atkreipiamas dėmesys į tai, kad šiuo metu kai kurios galimybės neišnaudojamos. Taigi siekiant išnaudoti visas esamų programų teikiamas galimybes, turi būti toliau koordinuojamos įvairių Komisijos padalinių ir kitų institucijų pastangos.

6. ES PRIDĖTINĖ VERTĖ

„Fiscalis 2020“ programa ir pagal ją finansuojama įvairių rūšių veikla padeda kurti nacionalinių mokesčių administratorių ir ekonominės veiklos vykdytojų atliekamo darbo pridėtinę vertę, kadangi ši programa ir jos veiksmai padeda žymiai **padidinti efektyvumą ir kurti masto ekonomiką**.

Įgyvendinant pagal programą „Fiscalis“ remiamas **Europos informacinės sistemos** pavyko sutaupyti daug lėšų (nors jas kiekybiškai įvertinti sunku), kurių patiria nacionalinės administracijos, kadangi, palyginti su scenarijumi, pagal kurį nesiimama ES lygmens veiksmų, sumažėjo jų išlaidos ir reikia mažiau žmogiškųjų išteklių. Sistemos kurti ir įgyvendinti centralizuotai yra pigiau, nei kurti ir įgyvendinti 28 atskiras nacionalines sistemas, be to, veikiant centralizuotai, išvengiama su šalių sistemų suderinamumu susijusių išlaidų. Jei įgyvendinamos atskiros IT sistemų ES ir nacionalinio lygmenų dalys, programa padeda užtikrinti jų tarpusavio ryšį ir efektyvų taikymą. Bendradarbiaudamos IT srityje valstybės narės ne tik gali kartu dirbti bendro intereso srityse, bet ir atsiranda galimybių kurti masto ekonomiką. Pagrindinis bendradarbiavimo IT srityje tikslas – įgyvendinti bendras IT sistemas (programinės įrangos, IT sprendimų ir jų dalių kūrimas ir testavimas) oficialiai sutelkiant išteklius ir Komisijai bei valstybėms narėms proporcingai pasiskirstant atsakomybę.

Bendri veiksmai, ypač praktiniai seminarai, darbo vizitai ir projektų grupės, padeda vykdyti informacijos ir patirties mainus, suteikti tinklaveikos galimybių ir geriau suprasti bendras problemas bei sprendimus, – nevykdant bendrų veiksmų šių dalykų nebūtų buvę įmanoma pasiekti. Taip pat verta atkreipti dėmesį į ekspertų grupių vaidmenį. Šios grupės – nauja programos dalis ir jų struktūra tokia, kad gali būti stiprinamas valstybių narių bendradarbiavimas vykdant sudėtingus projektus ir gali būti užtikrinama, kad dalyviai tvirtai įsipareigotų. Daugumos valstybių narių nuomone, šios grupės – įdomi ir naudinga priemonė, padedanti suderinti darbą, visų pirma susijusį su IT sprendimais. Konsultavimasis ir tinklaveika su kolegomis iš kitų šalių, užtikrinami vykdant bendrus veiksmus, vertinami kaip nacionalinio lygmens iniciatyvas papildančios priemonės, padedančios užmegzti ryšius ir didinti pasitikėjimą, taip pat remti patirties ir informacijos mainus. Bendra mokymo veikla taip pat padėjo tam tikrų šalių administracijoms sutaupyti laiko ir pinigų, kadangi buvo bendrai kuriamas ir teikiamas mokymas. Kitaip to nebūtų buvę įmanoma pasiekti.

Kalbant apie programos taikymo sritį, taip pat nustatyta aiški nacionalinių ir ES veiksmų sąveika. Nacionalinių programų koordinatoriai, su kuriais konsultuotasi, laikosi bendros nuomonės, kad programa „Fiscalis“ suteikia dalyvaujančioms šalims galimybę vykdyti daug platesnę veiklą, nei jos būtų galėjusios veikdamos atskirai. Tai apima įvairią veiklą – nuo, pavyzdžiui, administracinio bendradarbiavimo (šiuo atveju programos veiksmams stiprinami nacionaliniai procesai) iki mokymosi platformų suteikimo ir ES teisės įgyvendinimo koordinavimo (šalims kandidatėms ir potencialioms šalims kandidatėms – teisės aktų suderinimo su ES *acquis*).

Apskritai programos rezultatai ir produktai pasižymi dideliu **tvarumu**. Tai apima daugiau nematerialią naudą (pvz., platesnę tinklaveiką ir ryšius) ir materialius produktus (įskaitant priemones, metodus ir pan.), visų pirma susijusių su stipresniais nacionalinių administracijų žmogiškaisiais gebėjimais. Vis dėlto suinteresuotieji subjektai, su kuriais konsultuotasi, laikėsi vieningos nuomonės, kad **svarbu ateityje programą toliau įgyvendinti**. Tai labiausiai susiję su pagal programą remiamų Europos informacinių sistemų tvarumo užtikrinimu ir galimo neigiamo poveikio šioms IT sistemoms, kuris būtų padarytas sumažinus

finansavimą arba jo nebeteikiant, išvengimu. Apskritai vertinimo išvadose teigiama, jog tam, kad būtų išsaugota sukurta informacijos mainų struktūra ir daugybė platformų, apimančių Komisijos centralizuotai valdomas dalis, reikia toliau remti sukurtas IT sistemas.

7. IŠVADOS

Vertinimo išvadose patvirtinamas konkrečių programos „Fiscalis“ tikslų **aktualumas** – jose aiškiai nurodomas mokesčių administratorių poreikis saugiai ir sparčiai keistis informacija, bendradarbiauti ir stiprinti administracinius gebėjimus. Šiuos poreikius lemia tai, kad plečiasi ES teisės aktų ir iniciatyvų taikymo sritis, kad problemos yra tarpvalstybinio pobūdžio ir kad šalims nuolat būtina siekti konvergencijos. Visi suinteresuotieji subjektai, su kuriais konsultuotasi, laikosi bendros nuomonės, kad programa yra reikalinga mainams ir bendradarbiavimui palengvinti ir kad be šios paramos nebūtų įmanoma įgyvendinti ES plataus užmojo politikos. Taigi programa labai svarbi skatinant metodų, administracinių procedūrų ir taisyklių konvergenciją.

Kadangi pagal programą vykdoma trijų rūšių veikla (susijusi su Europos informacinėmis sistemomis, bendrais veiksmais ir mokymu), programa **veiksmingai** padeda stiprinti ES valstybių narių ir kitų dalyvaujančių šalių mokesčių administratorių bendradarbiavimą. Europoje vis labiau didėjant judumui, ši programa padeda kurti sistemą ir technologines priemones, reikalingas tam, kad būtų įmanoma bendradarbiauti ir dalytis informacija apie ES mokesčių teisės įgyvendinimą ir kovą su mokesčių slėpimu, mokestiniu sukčiavimu ir agresyviu mokesčių planavimu. Įtikinamiausi įrodymai susiję su netiesioginio apmokestinimo sritimi (ypač PVM ir akcizu) – šioje srityje ES kompetencija didžiausia ir atitinkamai yra aukštas pagal programą vykdomos veiklos lygis.

Suinteresuotųjų subjektų nuomone, bendra programos struktūra ir sprendimų priėmimo bei prioritetų nustatymo procesai, taikomi Komisijoje ir dalyvaujančių šalių administracijose, jau patikrinti laiko ir iš esmės yra tinkami. Nors nėra galimybės programos teikiamą naudą įvertinti pinigais, palyginus vertinant veiksmingumą nustatytus faktus ir išlaidų duomenis, taip pat iš teigiamų veiklos efektyvumo vertinimo išvadų aiškiai matyti, kad apskritai programa yra ekonomiškai efektyvi. Aiškiai matyti, kad Europos informacinės sistemos, bendri veiksmai ir mokymo veikla padeda kurti vertę, kuri yra naudinga ES ir nacionalinių mokesčių administratoriams, nes visa ši veikla jiems padeda sutelkti išteklius (ir taip kurti masto ekonomiją), surinkti daugiau pajamų, užtikrinti geresnį reikalavimų laikymąsi ir padidinti veiklos veiksmingumą. Pagerėjus mokesčių politikos administravimui ir atsiradus galimybei tiesiogiai naudoti tam tikras IT sistemas ir e. mokymosi modulius, ekonominės veiklos vykdytojai gavo ir netiesioginės naudos.

Įvairūs programos „Fiscalis“ lygmenys ir dalys puikiai **dera** tarpusavyje. Tai pasiekta dėl kelių veiksnių, įskaitant tikslais grindžiamą struktūrą, kuria užtikrinamas įvairių intervencijos loginio pagrindo lygmenų (nuo bendrųjų, konkrečių ir veiklos tikslų iki prioritetų ir veiklos) derėjimas. Kalbant apie programos derėjimą su išorės programomis, programa tinkamai dera su strategija „Europa 2020“ – tai matyti iš atitinkamų pagal programą remiamų veiksmų ir veiklos. Apskritai šalių kandidačių ir potencialių šalių kandidačių dalyvavimas vertinamas palankiai ir esama tvirtų įrodymų, kad jos aktyviai dalyvauja.

Programa veiksmingai padeda kurti problemų sprendimus – jų ES aspektas aiškiai matyti. Visų pirma programa didina pridėtinę vertę – yra sukurtas valstybių narių diskusijų, patirties mainų ir tinklaveikos forumas – be Komisijos paramos tai nebūtų buvę pasiekta. Be to, programa „Fiscalis“ padėjo sukurti informacijos mainų sistemą, nes įgyvendinant programą

diegiamos įvairios IT sistemos ir vykdoma įvairi veikla. Tai padeda pasiekti materialią ir nematerialią naudą veiklos masto ir koordinavimo požiūriu. Be to, kadangi yra aiškus ES komponentas ir kadangi be programos būtų buvę sunku arba neįmanoma pasiekti tokių pačių rezultatų, visų pirma susijusių su reikiama Europos informacinių sistemų priežiūra, galima daryti išvadą, kad **ES pridėtinės vertės** požiūriu svarbu ir naudinga nepertraukiamai teikti paramą programos lėšomis.